



Β: Προϊόντα και υπηρεσίες καθαρισμού και συντήρησης

1 Βασικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Επίπτωση	Προσέγγιση
Ρύπανση του αέρα, σχηματισμός όζοντος (φωτοχημικού νέφους), βιοσυσσώρευση ή έκθεση της τροφικής αλυσίδας και ίσως απειλή για τους υδρόβιους οργανισμούς εξαιτίας της χρήσης ορισμένων χημικών στα προϊόντα καθαρισμού.	Αποφυγή μη απαραίτητων προϊόντων. Αποφυγή συγκεκριμένων ουσιών ή συστατικών στα προϊόντα καθαρισμού.
Αρνητική επίπτωση στην υγεία των υπαλλήλων εξαιτίας της χρήσης συγκεκριμένων συστατικών καθαρισμού που περιέχουν διαλύτες χαρακτηρισμένους ως επιβλαβείς για την υγεία.	Σύμβαση προμηθειών / χρήση προϊόντων που δεν περιέχουν επιβλαβείς ουσίες

Άλλες προσεγγίσεις για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, περιλαμβάνουν την αναθεώρηση της μεθόδου καθαρισμού, της συχνότητας και της χρησιμοποιούμενης δοσολογίας, τη βελτιστοποίηση και μείωση των διαφορετικών ειδών προϊόντων, την εκπαίδευση του προσωπικού καθαρισμού κ.α. Ο όγκος των συσκευασιών αποτελεί επίσης ένα πρόβλημα μετά τη χρήση των προϊόντων, συνεπώς η σύμβαση για προμήθεια μεγαλύτερων συσκευασιών, η χρήση δοχείων που μπορούν να ξαναγεμιστούν, η αγορά συμπυκνωμένων προϊόντων καθαρισμού, κλπ. πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη.

2 Βασικά κριτήρια Procura⁺ – Προϊόντα καθαρισμού

Άμεσες αγορές προϊόντων καθαρισμού

Τα βασικά κριτήρια Procura⁺ για άμεσες αγορές προϊόντων καθαρισμού, εστιάζουν σε δύο βασικά ζητήματα:

- **Απαγόρευση κάποιων ουσιών ή συστατικών:** Για τα συστατικά καθαρισμού, προτείνονται η απαγόρευση προϊόντων και ουσιών που θεωρούνται πιο επιβλαβή/είς για το τοπικό περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, καθώς υπάρχουν διαθέσιμες πιο αποτελεσματικές εναλλακτικές λύσεις. Η ταξινόμηση αυτών των ουσιών αναφέρεται στην Οδηγία 1999/45/ΕΚ και στην Οδηγία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 67/548/ΕΟΚ. Περισσότερες πληροφορίες για τις απαγορευμένες ουσίες περιλαμβάνονται σε λεπτομερές κεφάλαιο για τα προϊόντα καθαρισμού στο CD-ROM.
- **Δοσολογία και οδηγίες χρήσης:** Σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούνται υπερβολικές ποσότητες προϊόντων καθαρισμού, επειδή οι χρήστες δεν είναι ενήμεροι για τη σωστή δοσολογία ή επειδή δεν έχουν κατάλληλους δοσομετρητές. Σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη μπορούν να προκύψουν αν τα προϊόντα συνοδεύονται από κατάλληλους δοσομετρητές και οδηγίες χρήσεως.

- Τα κριτήρια ισχύουν για συνθησιμένα προϊόντα καθαρισμού που χρησιμοποιούνται για γενικό καθαρισμό και συντήρηση κτηρίων: προϊόντα γενικής χρήσεως και ουδέτερα καθαριστικά, καθαριστικά για πλαστικές ή μεταλλικές επιφάνειες, προϊόντα καθαρισμού εγκαταστάσεων υγιεινής και καθαριστικά τουαλέτας, καθαριστικά μπάνιου, απορρυπαντικά για πλύσιμο πιάτων (για πλύσιμο στο χέρι ή για πλυντήριο πιάτων), απορρυπαντικά πλυντηρίου ρούχων, μαλακτικά, καθαριστικά τζαμιών, καθαριστικά χαλιών, προϊόντα για τη φροντίδα δαπέδων.

Τα κριτήρια δεν ισχύουν για απολυμαντικά, βιομηχανικά προϊόντα καθαρισμού και ειδικές εφαρμογές καθαρισμού (σφαίριση λεκέδων, γυαλιστικά επίπλων, καθαριστικά σάκας, καθαριστικά σωληνώσεων ή προϊόντα που χρησιμοποιούνται σε αυτόνομα συστήματα).

Αγορές προϊόντων καθαρισμού για εσωτερικούς χώρους

Αντικείμενο: Αγορά φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων καθαρισμού

Προδιαγραφές: Όλα τα υπό προμήθεια προϊόντα πρέπει να παραδίδονται με ξεκάθαρες οδηγίες χρήσεως και κατάλληλους δοσομετρητές και πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:

- **Δεν είναι** ταξινομημένα σαν ευαισθητοποιητικά (με R42 ή/και R43) ή σαν επικίνδυνα για το περιβάλλον (N) σύμφωνα με την Οδηγία για τα Επικίνδυνα Παρασκευάσματα (1999/45/EK).
- **Δεν** περιέχουν Πτητικές Οργανικές Ενώσεις σε συγκεντρώσεις που υπερβαίνουν το 10% του βάρους του προϊόντος (ή 20% στην περίπτωση των προϊόντων για τον καθαρισμό των δαπέδων). Οι ακόλουθοι διαλύτες επιτρέπονται μέχρι 30%: αιθανόλη, ισοπροπυλόλη, προπυλόλη-η και ακετόνη.
- **Δεν** περιέχουν συντηρητικά με δυναμικό βιοσυσσώρευσης $P(ow) > 3$ ή $exp. BCF > 100$.
- **Δεν περιέχουν τασιενεργές ουσίες που δεν βιοδιασπώνται εύκολα (OECD 301A-F).** Οι τασιενεργές ουσίες πρέπει να συμμορφώνονται με τον Κανονισμό για τα Απορρυπαντικά 648/2004/EK χωρίς εφαρμογή των Άρθρων 5 και 6 (εξαιρέση).
- **Δεν** περιέχουν τα ακόλουθα συστατικά:
 - Συστατικά ταξινομημένα ως καρκινογόνα, μεταλλαξογόνα ή τοξικά στην αναπαραγωγή (R45,46,49,60,61), ή πολύ τοξικά ή τοξικά σε υδρόβιους οργανισμούς ή που να μπορούν μακροπρόθεσμα να αποθούν επιζήμια για το υδατικό περιβάλλον (R50/53, 51/53) σύμφωνα με την Οδηγία για τις επικίνδυνες ουσίες (67/548/EOK) σε ποσότητες που υπερβαίνουν το 0,01% κατά βάρος στο τελικό προϊόν. Αυτό περιλαμβάνει επίσης και κάθε ουσία που χρησιμοποιείται για το σχηματισμό του προϊόντος που υπερβαίνει το 0,01% κατά βάρος στο τελικό προϊόν.
 - Αιθυλομενοδιαμινοτετραοξικό οξύ (EDTA)
 - Αλκυλοφαινολαιθοξυλικά άλατα (APEO)
 - Λευκαντικές ουσίες με βάση το χλώριο (ουσίες ενεργού χλωρίου)
 - Νιτρικό μόσχο ή πολυκυκλικές ουσίες μόσχου
- Η προσθήκη αρωμάτων πρέπει να είναι σύμφωνη με τα πρότυπα IFRA.
- **Βαφές:** Οι χρωστικές ουσίες πρέπει να περιλαμβάνονται στην Οδηγία για τα Καλλυπτικά 2003/15/EK ή να επιτρέπονται για χρήση ως χρωματικές ουσίες σε τρόφιμα.
- **Πιστοποίηση:** Οι προμηθευτές πρέπει να παρέχουν επαρκείς αποδείξεις για τη συμμόρφωση των προϊόντων τους με τις τεχνικές προδιαγραφές. Προϊόντα που φέρουν το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα (EU Flower) ή Σκανδιναβικό Οικολογικό Σήμα (Nordic Swan) θεωρούνται ότι πληρούν τις προδιαγραφές

Παρατηρήσεις:



Τασιενεργές ουσίες: Τα κριτήρια σχετικά με την βιοαποδομησιμότητα των τασιενεργών ουσιών είναι τα ίδια με αυτά που αναφέρονται στον Κανονισμό της Ε.Ε. για τα απορρυπαντικά. Παραμένουν τμήμα των προτεινόμενων τεχνικών προδιαγραφών, καθώς έστω κι αν ο Κανονισμός πάρει τη μορφή Νόμου, παραμένει δυνατόν για τους παραγωγούς να ζητήσουν την εξαίρεση των προϊόντων τους από αυτόν. Τέτοια εξαίρεση είναι φυσικά δυνατή μόνο μέσω μίας συμπληρωματικής εκτίμησης κινδύνου και μπορεί να επιτρέψει ή να περιορίσει τη χρήση τασιενεργών ουσιών τα οποία δεν είναι εύκολα βιοαποδομήσιμα, κυρίως για τη χρήση τους σε ειδικές εφαρμογές.



Τμηματικές Συμβάσεις: Καθώς οι συμβάσεις για προϊόντα καθαρισμού τείνουν να καλύψουν ένα μεγάλο εύρος κατηγοριών προϊόντων – όπως γίνεται φανερό από τα παραπάνω- θα ήταν ίσως επιθυμητό η προκήρυξη να είναι χωρισμένη σε κατηγορίες. Αυτό σημαίνει ότι ένας προμηθευτής μπορεί να επιλέξει να κάνει προσφορά για κάποιες κατηγορίες και όχι για άλλες. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιλέξει το καλύτερο προϊόν σε κάθε κατηγορία, ακόμη και αν προέρχονται από διαφορετικούς προμηθευτές.



Σύμβαση για υπηρεσίες καθαρισμού

Τα βασικά κριτήρια του Procura+ για τις ανατιθέμενες υπηρεσίες καθαρισμού εστιάζουν στα ακόλουθα ζητήματα:

- **Απαγόρευση κάποιων ουσιών ή συστατικών:** Για τα συστατικά καθαρισμού, προτείνεται η απαγόρευση των προϊόντων και ουσιών που θεωρούνται πιο επιβλαβή/είς για το τοπικό περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, καθώς υπάρχουν διαθέσιμες πιο αποτελεσματικές εναλλακτικές λύσεις. Η ταξινόμηση αυτών των ουσιών αναφέρονται στην Οδηγία 1999/45/ΕΚ και στην Οδηγία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 67/548/ΕΟΚ. Περισσότερες πληροφορίες για τις απαγορευμένες ουσίες περιλαμβάνονται σε λεπτομερές κεφάλαιο για τα προϊόντα καθαρισμού στο CD-ROM.
- **Υπεύθυνες πρακτικές καθαρισμού:** Το προσωπικό καθαρισμού είναι μονίμως σε επαφή με ουσίες που περιέχουν χημικά συστατικά που μπορεί να είναι ερεθιστικά, διαβρωτικά, κλπ. Συνεπώς για να εξασφαλιστούν οι συνθήκες ασφαλείας, το προσωπικό πρέπει να εκπαιδευτεί και να ακολουθούνται σαφείς οδηγίες κατά τη διαδικασία καθαρισμού

Σύμβαση για υπηρεσίες καθαρισμού

Αντικείμενο: Σύμβαση για υπηρεσίες καθαρισμού φιλικές προς το περιβάλλον.

Προδιαγραφές: Τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται από την υπηρεσία καθαρισμού πρέπει να ικανοποιούν τα ακόλουθα κριτήρια: (εισάγετε τα κριτήρια από το τμήμα "Άμεσες αγορές προϊόντων καθαρισμού"):

Πιστοποίηση: Ο ανάδοχος πρέπει να παρέχει μία λίστα των προϊόντων που θα χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση της σύμβασης, μαζί με πληροφορίες που αποδεικνύουν ότι πληρούνται οι τεχνικές προδιαγραφές που υπάρχουν στα τεύχη του διαγωνισμού. Στο τέλος κάθε χρόνου πρέπει να υποβάλλεται ένα ισοζύγιο, το οποίο θα υποδεικνύει το όνομα και την ποσότητα των προϊόντων καθαρισμού που χρησιμοποιήθηκαν. Για προϊόντα που δεν αναφέρονται στην αρχική προσφορά, πρέπει να υποβάλλονται ξανά πληροφορίες οι οποίες θα αποδεικνύουν ότι αυτά πληρούν τις προδιαγραφές.

Κριτήρια επιλογής:

Ο ανάδοχος πρέπει είτε:

- Να εφαρμόζει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΣΠΔ) για υπηρεσίες καθαρισμού (όπως το EMAS ή το ISO 14001) ή
- Να δεσμευτεί να αναπτύξει ακριβείς οδηγίες εργασίας σχετικά με την περιβαλλοντική προστασία και τα πρότυπα ασφαλείας και υγιεινής κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας. Αυτές οι οδηγίες πρέπει να παρουσιάζονται στην αναθέτουσα αρχή κατά τις πρώτες εβδομάδες μετά την έναρξη της σύμβασης και πρέπει να εκτίθενται στα κτήρια με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί το συνεργείο καθαρισμού να ανατρέχει σε αυτές οποιαδήποτε στιγμή. Παραδείγματα οδηγιών εργασίας περιλαμβάνουν την αναγνώριση και κατάλληλη μεταχείριση των επικίνδυνων προϊόντων, κατάλληλες διαδικασίες για την αποθήκευση των επικίνδυνων υλικών, ακριβείς οδηγίες δοσολογίας, διαχωρισμό και διάθεση αποβλήτων και προστασία της επιδερμίδας.

Όροι σύμβασης:




α) Προσωπικό και Οργάνωση

- Το προσωπικό καθαρισμού πρέπει να έχει εκπαιδευτεί για τα διάφορα καθήκοντα του. Ένα αρχείο αυτών των μέτρων εκπαίδευσης (εισαγωγική/ επαγγελματική εκπαίδευση) πρέπει να φυλάσσεται και να παρουσιάζεται στην αναθέτουσα αρχή.
- Ένας συντονιστής του συνεργείου καθαρισμού πρέπει να διορίζεται για να οργανώνει και να επιβλέπει τον καθαρισμό. Ο υπεύθυνος πρέπει να μένει σε επαφή με την αναθέτουσα αρχή και να είναι εύκολο να επικοινωνήσει κάποιος μαζί του τις ώρες εργασίας. Ο υπεύθυνος πρέπει να έχει εκπαιδευτεί επαρκώς σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας, τεχνικές εφαρμογές και περιβαλλοντικά θέματα.

β) Προμήθειες, Υλικά και Εξοπλισμός που θα παρέχει ο ανάδοχος

- Από απαίτηση της αναθέτουσας αρχής, πρέπει να γίνεται ισολογισμός όλων των παροχών για το καθαρισμό που χρησιμοποιούνται στην εγκατάσταση, ανάλογα με την ποσότητα τους. Το πρώτο ισοζύγιο πρέπει να γίνεται έξι μήνες μετά την έναρξη της σύμβασης. Ακολούθως, το ετήσιο ισοζύγιο πρέπει να υπολογίζεται κάθε χρόνο και να υποβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με το προσύμφωνο συνεργασίας.

Παρατηρήσεις:

-  **Κριτήρια επιλογής (ΣΠΔ):** Η παρουσίαση ενός πιστοποιημένου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΣΠΔ) θα είναι αποδεικτικό στοιχείο της τεχνικής ικανότητας του αναδόχου να παρέχει μία υπηρεσία καθαρισμού με περιβαλλοντικά φιλικό τρόπο. Ωστόσο το ΣΠΔ σχετίζεται με την απόδοση της υπηρεσίας και όχι με άλλα θέματα που δε σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης.
-  **Όροι εκτέλεσης σύμβασης (τεύχη διαγωνισμού):** Αυτοί οι ειδικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης πρέπει να έχουν διευκρινιστεί σε όσους ενδεχομένως κάνουν προσφορά, στα τεύχη του διαγωνισμού.
-  **Όροι εκτέλεσης σύμβασης (ποινές για μη συμμόρφωση):** Για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας, πρέπει να περιλαμβάνονται στη σύμβαση κατάλληλες ποινές για μη συμμόρφωση, για παράδειγμα παρακράτηση πληρωμής μέχρι να γίνει συμμόρφωση με τους όρους αυτούς.

3 Πρόσθετες ιδέες

-  Εξετάστε καλύτερα τις ανάγκες σας και το εύρος των προϊόντων καθαρισμού που χρησιμοποιούνται, κυρίως την αναγκαιότητα των παρακάτω καθαριστικών: Αρωματικά τουαλέτας, αποσμητικά χώρου, χημικά καθαριστικά σωληνώσεων, μαλακτικά, γυαλιστικά πατωμάτων με βάση πολυμερή που δεν διαλύονται στο νερό, απολυμαντικά, εξαιρετικά όξινα καθαριστικά, συσκευασίες ψεκασμού με προωθητικά αέρια κ.α.
-  Χρησιμοποιείτε “τεχνικές πράσινου καθαρισμού”, όπως χρήση κατάλληλων συσκευών για καθαρισμό, σφουγγάρισμα και γυάλισμα πατωμάτων.
-  Εάν η υπηρεσία καθαρισμού γίνεται από εσωτερικούς εργαζομένους, μελετήστε την εκτεταμένη εισαγωγική εκπαίδευση για νέο προσωπικό και την τακτική εκπαίδευση για μόνιμο προσωπικό. Ειδικότερα καλύψτε σημαντικά θέματα όπως η δοσολογία και χρήση δοσομετρητών, νέες τεχνικές και προϊόντα καθαρισμού, επίγνωση των κινδύνων για την υγεία και οδηγίες χρήσης.
-  Αυστηρότερα πρότυπα (1): Η αρχή σας μπορεί να θέλει να εφαρμόσει υψηλότερα περιβαλλοντικά πρότυπα από αυτά που δίδονται. Σε αυτή την περίπτωση μπορείτε να ζητήσετε προϊόντα που δεν έχουν ταξινομηθεί ως επιβλαβή (Χη), διαβρωτικά (C): R34,R35 , ερεθιστικά (Χί με R41).

Μπορεί επίσης να θέλετε να εξαιρέσετε προϊόντα που περιέχουν συστατικά που έχουν ταξινομηθεί ως R39 (κίνδυνος για πολύ σοβαρές μη-αντιστρεπτές επιπτώσεις) , ή R48 (κίνδυνος σοβαρών επιπτώσεων στην υγεία από παρατεταμένη έκθεση), αν και η πιθανότητα τα προϊόντα να περιέχουν παρόμοιες ουσίες είναι πολύ μικρή.

Έχετε υπόψη ότι προς το παρόν μόνο τα προϊόντα που φέρουν το Σκανδιναβικό Οικολογικό Σήμα (Nordic Swan), συμμορφώνονται πλήρως με αυτά τα κριτήρια. Το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα δεν αποτελεί ικανοποιητική απόδειξη ότι πληρούνται τα κριτήρια, κι ως εκ τούτου επιπλέον αποδείξεις θα πρέπει να ζητηθούν από τον προμηθευτή.
-  Αυστηρότερα πρότυπα (2): Σε χώρες που συνηθίζεται η επεξεργασία των αποβλήτων με αναερόβιες διαδικασίες, θα ήταν χρήσιμο να συμπεριληφθεί ένα επιπλέον κριτήριο: “Τα προϊόντα να μην περιέχουν τασιενεργές ουσίες που είναι βιο-αποικοδομήσιμα με μη-αναερόβιο τρόπο (OECD 11734)”. Αυτή είναι μια απαίτηση τόσο του Ευρωπαϊκού όσο και του Σκανδιναβικού Οικολογικού Σήματος, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως απόδειξη συμμόρφωσης.
-  Συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις: Το Ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα απαιτεί κι αυτό από τα προϊόντα να πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια σχετικά με την τοξικότητά τους στο υδάτινο περιβάλλον, με βάση τον “κρίσιμο όγκο αραίωσης” (CDV_{TOX}). Αυτός είναι ένας πολύ αποτελεσματικός τρόπος να διασφαλιστεί η αγορά του καλύτερου προϊόντος, απαιτεί όμως αρκετούς υπολογισμούς από την αναθέτουσα αρχή ή εναλλακτικούς τρόπους να αξιολογηθούν τα προϊόντα που προσφέρονται, καθώς τα στοιχεία αυτά δεν θα συμπεριλαμβάνονται στις βασικές πληροφορίες του προϊόντος. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε το έγγραφο για τα κριτήρια του Ευρωπαϊκού οικολογικού σήματος http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/pdf/all-purpose_cleaners/all_purpose_cleaners_en.pdf
-  Συζητήστε την κατάλληλη συχνότητα καθαρισμού.



4 Σχετικά οικολογικά σήματα

	<p>Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα</p> <p>Προϊόντα γενικής χρήσεως και καθαριστικά εγκαταστάσεων υγιεινής (Decision 2005/344/EC) Απορρυπαντικά για πλυντήριο πιάτων (Decision 2003/31/EC) Απορρυπαντικά για πλύσιμο πιάτων στο χέρι (Decision 2005/342/EC) Απορρυπαντικά πλυντηρίου (Decision 2003/200/EC)</p> <p>http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/</p>
	<p>Σκανδιναβικό Οικολογικό Σήμα (Nordic Swan)</p> <p>Καθαριστικά γενικής χρήσης - Καθαριστικά εγκαταστάσεων υγιεινής Απορρυπαντικά πλυντηρίου πιάτων Απορρυπαντικά για πλύσιμο πιάτων στο χέρι Προϊόντα φροντίδας δαπέδου - Σαμπουάν και σαπούνι Απορρυπαντικά πλυντηρίου</p> <p>www.svanen.nu</p>
	<p>Γερμανικό Οικολογικό Σήμα (Blue Angel)</p> <p>Απορρυπαντικό πλυντηρίου RAL UZ 70</p> <p>www.blauer-engel.de</p>
	<p>Αυστριακό Οικολογικό Σήμα</p> <p>Απορρυπαντικά για πλύσιμο πιάτων στο χέρι UZ 19 Απορρυπαντικά πλυντηρίου πιάτων UZ 20 Απορρυπαντικά πλυντηρίου υφασμάτων UZ 21 Προϊόντα γενικής χρήσεως και καθαριστικά εγκαταστάσεων υγιεινής UZ 30 (πανομοιότυπα με το πλαίσιο του Ευρωπαϊκού σήματος)</p> <p>www.umweltzeichen.at</p>
	<p>Οικολογικό Σήμα από το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Επιλογής, Καναδάς</p> <p>Καθαριστικά γενικής χρήσης Βιομηχανικά και διαφημιστικά καθαριστικά</p> <p>www.terrachoice.ca</p>
	<p>Οικολογικό Σήμα (Green Seal)</p> <p>Καθαριστικά χεριού (GS-41)</p> <p>Καθαριστικά Βιομηχανικών και Ιδρυμάτων: Καθαριστικά γενικής χρήσης (GS-37) Λευκαντικά πλυντηρίου (GC-11) - Καθαριστικά τζαμιών (GS-37) Προϊόντα φροντίδας δαπέδου (GS-40)</p> <p>www.greenseal.org</p>